

Nr 154.

*Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående
provisorisk lönereglering för viss personal vid lantför-
svaret; given Stockholms slott den 23 mars 1917.*

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen

att till provisorisk lönereglering för viss personal vid lantförsvaret, i enlighet med i statsrådsprotokollet angivna grunder, under fjärde huvudtiteln å extra stat för år 1918 bevilja ett förslagsanslag av 3,450,000 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

B. B. E. Mörcke.

*Utdrag av protokollet över lantförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 23 mars 1917.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Mörcke, anförde härefter:

»Uti underdånig skrivelse den 8 december 1916 gjorde arméförvaltningen framställning rörande *tillfällig löneförbättring från och med år 1917* för personal tillhörande lantförsvaret. I detta förslag ingick sådan löneförbättring för, bland andra, civila befattningshavare i lantförsvarsdepartementet och arméförvaltningen.

Då emellertid, enligt vad som framginge av statsverkspropositionen till innevarande års riksdag, Kungl. Maj:t hade för avsikt att avlåta proposition till riksdagen angående beredande av ett särskilt krigstidstillägg för år 1917 för befattningshavare i statens tjänst, anbefalldes arméförvaltningens samtliga departement och sjukvårdsstyrelse den 13 januari 1917 att skyndsamt verkställa utredning och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till *provisorisk lönereglering från och med år 1918*

för den i arméförvaltningens nyssnämnda skrivelse omhandlade personal, med undantag av civila befattningshavare i lantförsvarsdepartementet och arméförvaltningen.

Till åtlydnad härav har nu arméförvaltningen uti skrivelse den 1 mars 1917 avgivit förslag

dels till provisorisk lönereglering för personal, som enligt stat uppbär lön och dagavlönning,

dels ock till tillfällig avlöningsförbättring för vissa andra befattningshavare vid lantförsvaret.

Jag anhåller nu att få underställa detta förslag Kungl. Maj:ts prövning.

A. Provisorisk lönereglering för personal, som enligt stat uppbär lön och dagavlönning.

Arméförvaltningens förslag.

Uti sin förenämnda skrivelse har arméförvaltningen till en början framhållit, att en lönereglering för arméns personal enligt ämbetsverkets uppfattning borde avse, förutom a) en löneförbättring, jämväl b) en jämkning i det inbördes förhållandet mellan de för de särskilda löneklasserna nu utgående avlöningsbeloppen, c) en förenkling i avlöningsformerna, samt d) en pensionsförbättring.

Vid fullgörandet av sitt uppdrag att avgiva förslag till en provisorisk lönereglering hade arméförvaltningen ansett jämväl de under c) och d) angivna synpunkterna böra uppmärksammas, för den händelse förslaget skulle anses böra i större eller mindre omfattning läggas till grund för en ordinarie lönereglering.

Från flera grupper av statstjänare hade under senare tiden med styrka gjorts gällande, att en löneförbättring för statens ämbets- och tjänstemän vore oundgängligen behövlig med hänsyn dels till penningvärdets fall i allmänhet efter den tid, då nu utgående avlöning bestämts, dels till den särskilt avsevärda stegring i levnadskostnaderna, som inträtt efter världskrigets utbrott.

Skäl för en löneförbättring.

Nuvarande avlöning enligt stat för officerare och underofficerare med vederlikar hade fastställts av Kungl. Maj:t och riksdagen, beträffande de förra vid 1902 års och beträffande de senare vid 1901 års riksdag. Underofficerarna hade dock, enligt beslut vid 1907 års riksdag, från och med år 1908 erhållit dels en förhöjning i dagavlöningen med 50 öre om dagen, dels ersättning för bränsle och lyse med 130 kronor för fanjunkare och 100 kronor för sergeant.

För att kunna visa den fördyring av livsmedel och beklädnadsartiklar samt den stegring i bränsle-, lyse- och hyreskostnader m. m., som inträtt efter det ovan angivna senaste lönerreglering för arméns personal ägt rum till dels tiden omedelbart före det nu pågående krigets utbrott eller omkring år 1913 dels år 1916, hade arméförvaltningen låtit verkställa en *statistisk utredning*. Av denna framginge, att livsmedel samt bränsle och lyse, vilka varor utgjorde tillsammans 47,9 procent av årsutgifterna för ett normalhushåll, fördyrats under år 1901—1904 med 1 procent, år 1904—1913 med 17 à 21 procent och till år 1916 med 65 à 88 procent, allt i medeltal;

att kostnaderna för beklädnadsvaror, som utgjorde 10,9 procent av årsutgifterna, stigit beträffande andra beklädnadsvaror än skodon under år 1901—1910 med minst 41 procent, år 1910—1913 med 35 procent och år 1913—1916 med 90 procent, samt beträffande läder och skodon under år 1901—1910 med 13 procent, år 1910—1913 med minst 35 procent och under år 1913—1916 med minst 62 procent; samt

att bostadshyror, som utgjorde 19 procent av årsutgifterna, inom ett antal för ifrågavarande ändamål representativa samhällen stigit under åren 1904—1914 med 29 procent.

Av dessa uppgifter framginge, att en löneförbättring vore av behovet synnerligen påkallad.

Beträffande här ifrågavarande personal kunde dessutom andra *särskilda skäl för en löneförbättring* anföras. Genom 1914 års härordning hade tjänstgöringen vid armén blivit så utsträckt, att befälets hela arbetstid och arbetskraft därigenom måst tagas i anspråk. Befälspersonalen kunde fördenskull numera icke eller endast undantagsvis och i oväsentlig mån påräkna möjlighet att bereda sig några inkomster utöver den militära avlöningen. Tjänstgöringen påginge hela året, och en stor del av personalen syntes icke ens kunna komma i fullt åtnjutande av den författningsenligt medgivna tjänstledighet utan minskning i avlöningen, som motsvarade civila tjänstemäns semester.

Med den nya härordningens genomförande följde ock, särskilt för officerare i kompaniofficersgraderna och för underofficerare, ökat antal kommenderingar utom förläggningssorten. Om än dagtraktamente i regel utginge under dessa kommenderingar, torde det dock vara uppenbart, att därigenom de fördyrade kostnaderna för vistelsen å annan ort än den egna bostadsorten sällan bleve till fulla gottgjorda. Slutligen ville arméförvaltningen framhålla de avsevärda ekiperingskostnader, avseende numera såväl sommar- som vintertjänstgöring, befälet måste

vidkännas ej blott vid den första uppsättningen utan även för underhållet, vilket fördyrades av den större slitningen under tjänstgöring i all slags väderlek ute i skog och mark.

Genom särskilda föreskrifter hade personalen visserligen beretts tillfälle att ur kronans förråd utbekomma beklädnads- och proviantartiklar ävensom att uttaga tillagad portion. Bestämmelser härom förekomme i vederbörliga, av Kungl. Maj:t fastställda förvaltningsreglementen. Sålunda ägde envar armén tillhörande person, om vederbörande myndighet prövade det utan olägenhet kunna ske, att mot kontant ersättning för eget bruk utbekomma beklädnadspersedlar och materialier därtill samt för sig och hushåll proviantartiklar, dock icke sådana, från vilka vissa delar av bättre beskaffenhet kunde avskiljas och genom vilkas tillhandahållande manskapet skulle kunna tänkas bliva kränkt i sin rätt. Men därigenom finge kronans rätt och fördel icke i något avseende trädas för när. Likaså ägde officerare och underofficerare utbekomma portion mot fastställd ersättning. Dessa stadganden föranledde dock endast därtill, att vederbörande leverantörer komme att leverera något mera än eljest skulle behövas men till samma pris, som utginge för leveranserna i deras helhet. Ifrågavarande förmåner, som, åtminstone beträffande rätten att uttaga portion, i huvudsak torde tagas i anspråk av underofficerare, syntes närmast kunna likställas med den prisbillighet, som kunde ernås av en samsköpsförening. De torde därför, såsom icke bekostade av statsverket utan tvärtom, åtminstone i vissa fall, beredande detsamma någon om än obetydlig inkomst, icke kunna tagas med vid en beräkning av den avlöning, som borde anses skälig.

En jämförelse mellan avlöningen till arméns personal och den, som utginge till andra grupper av statstjänstemän, kunde svårigen lämna ett fullt rättvist resultat. De inverkanse faktorerna vore därför allt för olika. I regel kunde andra statstjänare bereda sig någon extra inkomst, större eller mindre. Deras verksamhet vore förlagd till samma ort året om. Någon särskild ekipering för dem förekomme ej, och vissa grupper hade periodvis ledigt ända upp till fyra månader om året. I allt fall hade arméförvaltningen låtit upprätta en tabell (se Bil. F.) till jämförelse mellan avlöningen för militära och vissa andra tjänstemän. Jämförelsen torde, om alla förut angivna omständigheter toges i beaktande, få anses utfalla synnerligen gynnsamt för de militära och civilmilitära tjänstinnehavarnas anspråk på avlöningsförbättring.

Jämknin-
g i förhållan-
det mellan av-
lönings-
beloppen
inom de sär-
skilda löne-
klasserna.

Allt efter som levnadskostnaderna stege och därmed svårigheterna att få inkomsterna att räcka till ökades, vore det nödvändigt tillse, att avlöningsbeloppen noggrant avpassades efter de verkliga behoven. Följande tabell utvisade dels den ålder, officerare och underofficerare i genomsnitt kunde anses innehava inom de särskilda löneklasserna, dels den behållna avlöning, som efter erlagda pensionsavgifter stode dem till buds för utgifternas bestridande, därvid inkvarterings- och servisbidrag beräknats enligt s. k. landsortstariff.

	Tjänstgöringstid.	Behållen avlöning.
Arméfördelningschef	avgår vid 65 år	kronor 11,235: —
Överste	» » 60 »	» 8,700: —
Överstelöjtnant	» » 55 »	» 6,623: 50
Major	» » 55 »	» 6,157: —
Kapten av 1. kl. från 40. till 50. levnadsåret...		» 5,032: 20
» » 2. » » 36. » 39. » ...		» 4,099: 20
Löjtnant av 1. kl. » 30. » 35. » ...		» 2,794: 50
» » 2. » » 26. » 29. » ...		» 2,339: 30
Underlöjtnant (fänrik) » 23. » 25. » ...		» 2,061: —
Fanjunkare » 41. » 50. » ...		» 2,400: 50
Sergeant av 1. kl. » 33. » 40. » ...		» 1,842: 50
» » 2. » » 27. » 32. » ...		» 1,731: 50

Av denna tabell framginge, att de i förhållande till levnadsbehoven svagast avlönade vore att finna inom kompani- och underofficersgraderna.

Inom kompaniofficersgraden torde *underlöjtnanter (fänrikar)* vara i behov av löneförbättring i mindre mån än övriga inom graden. Visserligen vore avlöningen låg och kostnaden för ekiperingen jämförelsevis hög, men dels torde kostnaden för deras utbildning få anses billig i förhållande till andra tjänstemäns, dels komme de vid mycket unga år till anställning på stat, och dels kunde de snart vänta befordran.

För *löjtnanter av andra klassen* ställde sig förhållandena redan annorlunda. En stor del av dessa torde under den tid, de tillhörde denna löneklass, önska bilda familj, därest ekonomiska förhållanden icke lade hinder i vägen därför. De hade ock vid denna tid åtskilliga år varit tjänstemän på stat med ständigt tjänstgöring. Med hänsyn till deras befattningar såsom instruktörer för den värnpliktiga ungdomen, syntes det dock vara önskvärt att genom förbättrad avlöning bereda dem en stadgad ekonomisk ställning. Arméförvaltningen hade därför

ansett löneförbättringen böra i förhållande till den nu utgående avlöningen beräknas högre än för underlöjtnanter.

Beträffande *löjtnanter av första klassen* och *kaptener av andra klassen* torde den avlöning, som enligt förestående tabell tillkomme dem, få anses alldeles för låg. Efter bestridandet av militära ekiperings- och andra med tjänsten förenade kostnader kunde den icke vara tillräcklig för de högre utgifter, som följde med familjens ökning och barnens uppfostran. Inom dessa löneklasser erfordrades en avsevärdare höjning i avlöningen, för att därtill hörande tjänstemän skulle erhålla en verklig förbättring i sina levnadsförhållanden. Löjtnanter av första klassen måste i mycket stor utsträckning jämte kaptenerna av första och andra klassen användas såsom kompanichefer. Det vore därför på dessa båda officerskategorier, som ansvaret för manskapets utbildning, behandling och vård i främsta rummet vilade. Det vore då ock billigt och rättvist samt med statens intresse förenligt, att en skälig och tillräcklig avlöning utginge till dem. Deras arbete vore krävande och fullgjordes i dessa grader under den kraftigaste mannaåldern.

Vad nu blivit anfört angående löjtnanter av första klassen och kaptener av andra klassen ägde sin tillämplighet jämväl beträffande *kaptener av första klassen*. Men härtill komme, att dessa tjänstemän till allra största delen måste vid 50 års ålder avgå från beställning på stat, varefter de finge sina inkomster väsentligt reducerade. Detta vore ett statens krav oberoende av deras egen önskan. Under den period, som sålunda i regel utgjorde avslutningen på deras aktiva statstjänst, och då ytterligare befordran kunde påräknas allenast av ett fåtal, borde de vara fullgott avlönade. Efter avskedet vore de pliktiga att kvarstå i vederbörlig reserv intill fyllda 65 levnadsår, med tjänstgöringsskyldighet vid inträffande mobilisering och i krig samt vid sådan övning, som till utrönande av härens krigsberedskap eller för utbildning av beväringens andra uppbåd eller landstormen kunde bliva anbefalld. Dessa förhållanden, bland andra, hade arméförvaltningen ansett böra beaktas vid beräkandet av det avlöningsbelopp, som kunde anses skäpligen böra tillkomma dessa tjänstemän.

Vad anginge *regementsofficerare*, torde i nu förevarande avseende endast beträffande överstelöjtnanter några ord böra anföras. Skillnaden mellan överstelöjtnants och majors avlöning utgjorde nu allenast 500 kronor. Överstelöjtnant vore dock icke blott äldre i tjänsten, utan åt honom måste det ansvarsfullare arbetet i regementsexpeditionen och vid trupptjänsten överlämnas. Vid förfall för regementschefen inträdde han såsom regementsbefälhavare, oftast utan särskild ersättning. Rent

ekonomiskt syntes det förhållandet böra uppmärksammas, att tillträdan-
det av överstelöjtnantsbeställning i regel medförde en flyttning, för vil-
ken någon ersättning ej utginge. Kostnaderna för denna flyttning
uppginge ofta till belopp, som motsvarade den förhöjda avlöningen
under flera år, och då tjänstgöringstiden i överstelöjtnantsgraden även-
ledes i regel vore ganska kort, innebure befördran till denna grad
understundom endast en obetydlig om ens någon ekonomisk fördel.
Den uppfattningen syntes ock vara allmän, att skillnaden i avlöning
mellan omförmälda två löneklasser vore för liten. Arméförvaltningen
hade därför sökt i någon mån bringa rättelse i berörda förhållanden
redan i detta förslag till provisorisk löneroglering.

För *underofficerarna* hade arméförvaltningen ansett en jämförelsevis
hög löneförbättring nödvändig, för att en verklig hjälp skulle komma
dem till del.

Arméförvaltningen hade alltså funnit sig böra beräkna den mot nu
utgående avlöningen proportionsvis största löneförbättringen för kap-
tener och löjtnanter samt underofficerare.

Förenkling
i avlönings-
formerna.

Besluten om 1901 års löneroglering för underofficerare och 1902 års
löneroglering för officerare m. fl. hade inneburit även en förenkling i
förut tillämpade avlöningsformer. Enligt nu gällande stater bestode
avlöningen till officerare och underofficerare vid armén med vederlikar
av lön, dagavlöning samt inkvarterings- och servisbidrag, vilka bidrags
sammanlagda belopp vore högre i Stockholm och Göteborg än å andra
orter. Dessutom utginge till underofficerare ersättning för bränsle
och lyse.

Avlöningsformerna lön och dagavlöning syntes givetvis böra även
för framtiden bibehållas. Däremot syntes det med fog kunna ifråga-
sättas, huruvida icke *inkvarterings- och servisbidragen* borde upphöra
såsom avlöningsformer. Detta spörsmål kunde visserligen icke anses
aktuellt beträffande en provisorisk löneroglering, men som en sådan
borde ju förr desto hellre övergå i en ordinare löneroglering, hade
arméförvaltningen ansett sig icke böra nu helt förbigå denna fråga.
Den stode i samband med frågan om förbättrad pensionering av arméns
personal samt med frågan om avlöningens lämpliga fördelning mellan
lön och dagavlöning.

Enligt nu gällande pensioneringsgrunder stode pensionerna i stort
sett i ett visst förhållande till lönen, och som samma princip genom-
ginge lagen om civila tjänstinnehavares rätt till pension, torde en av-
vikelse därifrån beträffande de militära pensionerna icke böra ifråga-

sättas. Bibehölles alltså denna princip, erfordrades för erhållande av en viss höjning av pensionsbeloppen en motsvarande höjning av lönerna. Finge inkvarterings- och servisbidragen, vilka redan nu såsom kontanta förmåner utginge enligt samma bestämmelser som lön, så att säga disponeras för ovan angivna ändamål, erhöles den för pensionsförhöjningen erforderliga löneökningen. Uppmärksammas borde även, att någon generell rätt för statens övriga tjänstemän att erhålla bostadsförmån eller ersättning därför icke finnes. Denna rätt inom det militära området syntes vara en kvarleva från indelningsverkets tid.

Ur räkenskaps- och redovisningssynpunkt innebure det en avsevärd förenkling och lättnad, om ifrågavarande avlöningsformer kunde bortfalla. Jämväl avlöningsbestämmelserna skulle därigenom kunna förenklas samt vinna i klarhet och reda.

Om inkvarterings- och servisbidragen inräknades i lön och dagavlönning, måste däremot de löntagare, som erhöles inkvartering in natura, vidkännas *avdrag å den kontanta avlöningen för bostadsförmånen*. Servisbidraget syntes man vid bifall till detta förslag därefter kunna bortse ifrån. I huvudsak åtnjöttes inkvartering in natura av underofficerare med vederlikar förutom musikunderofficerare samt av officerare i Boden, Vaxholm och Karlsborg. Emellertid saknades ännu härför erforderliga lokaler vid vissa truppförband, och en del av de bostadslägenheter, som finnes, vore mindre vid vissa truppförband än vid andra, varav missbelåtenhet yppat sig. Likaså hade, med anledning av stegrade hyreskostnader, klagan förekommit från dem, som kunde anses äga anspråk på att erhålla bostad, men ej erhållit sådan av brist på tillgång. Denna klagan hade gått ut på, att inkvarteringsbidraget varit för lågt för att motsvara hyreskostnaden. Därest ett visst avdrag gjordes å avlöningsförmånerna för dem, som erhöles inkvartering in natura, skulle detta avdrag kunna skäligen jämkas efter det antal rum, en var erhöles. Därigenom komme klagomålen angående de lägenheter, som ansåges för små, att bortfalla. Dessutom ville det synas, att klagomålen jämväl i övrigt skulle minskas genom detta förslag.

En olägenhet av förslaget förefunnes i det förhållandet, att inkvarterings- och servisbidragen icke utginge med lika belopp över hela riket. Såsom nämnts, utginge de med högre belopp i Stockholm och Göteborg än på andra orter. För detta högre bidrag måste den i Stockholm och Göteborg förlagda personalen beredas ersättning. Arméförvaltningen hade ansett detta lämpligen kunna ske i form av *ortstillägg* på dessa platser. Sådant tillägg utginge numera till civila tjänstemän på vissa orter. Mot en sådan avlöningsförmån syntes det extra avlö-

ningstillägg, som under senare åren utgått till befattningshavare i Boden, kunna utbytas. På dessa tre platser syntes en något högre avlöning än på andra orter alltjämt visa sig befogad. En utjämning av beloppen, i syfte att ernå en väl avvägd avlöningsreglering, kunde lämpligen äga rum vid genomförande av en ordinarie lönereglering.

Om inkvarterings- och servisbidragen komme att indragas såsom avlöningsformer, borde överenskommelse träffas mellan de städer, som nu bekostade dessa förmåner för vissa truppförband, och staten om skyldighet för städerna att inleverera motsvarande belopp till statsverket eller om denna frågas ordnande på annat sätt. Denna angelägenhet tillhörde dock en ordinarie lönereglering.

Från och med år 1908 uppbure underofficerarna, såsom redan nämnts, kontant *ersättning för bränsle och lyse* med 130 kronor för fanjunkare och 100 kronor för sergeant. Då denna förmån, som utginge av anslaget till arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten, onekligen vore att hänföra till avlöning, syntes kostnaderna därför böra överföras till avlöningsanslaget och ingå i lön och dagavlöning. I den mån denna förmån kunde komma att utgå in natura, borde avdrag göras med motsvarande värde från den kontanta avlöningen. Så skedde ock för närvarande i dylika fall.

I fråga om beloppet av de avdrag å den kontanta avlöningen, som borde ske i de fall, då inkvartering eller bränsle och lyse tillhandahölls vederbörande löntagare in natura, hade arméförvaltningen ansett sig ej nu behöva närmare yttra sig. I en anmärkning till en vid arméförvaltningens skrivelse fogad tabell (se Bil. A) hade dock antytts, huru denna angelägenhet skulle kunna formellt ordnas.

Lönförbättringens omfattning och belopp.

Innan arméförvaltningen överginge till de belopp, varmed den provisoriska lönförbättringen borde utgå, ville arméförvaltningen yttra sig något om *förhållandet mellan lön och dagavlöning*. Den senare avlöningsformen motsvarade i huvudsak tjänstgöringspenningar för civila tjänstemän. Dagavlöning utginge icke under tjänstledighet, förutom under kortare tid vid sjukdom och under tjänstledighet utan ansökan, motsvarande andra tjänstemäns semester. Lönen däremot utginge under hela tjänstetiden. I ekonomiskt hänseende spelade förhållandet mellan lönen och dagavlöningens belopp således den rollen, att desto större lönen vore i förhållande till dagavlöningen, desto större del av sammanlagda avlöningen finge vederbörande behålla under sådan ledighet, då dagavlöningen skulle avstås, och tvärtom.

För civila tjänstemän utgjorde i stort sett lönen $\frac{2}{3}$ och tjänstgöringspenningarna $\frac{1}{3}$ av den sammanlagda avlöningen. Så, exempelvis, vore det beträffande expeditionshefernas i statsdepartementen arvoden föreskrivet, att $\frac{1}{3}$ därav motsvarade tjänstgöringspenningar. Att bibehålla denna proportionens något så när emellan lön och dagavlöning i de militära avlöningsstaterna hade hittills beträffande vissa avlöningsklasser icke varit möjligt. Lades inkvarterings- och servisbidragen till den övriga kontanta avlöningen, kunde man komma berörda norm väsentligt närmare, ehuru avvikelser i allt fall måste ske beträffande vissa avlöningsklasser.

Vid fördelningen av den sammanlagda avlöningen i lön och dagavlöning måste man observera, att lörens storlek inverkar på pensionsbeloppet samt att en höjning eller sänkning av dagavlöningen verkar för helt år med 365 gånger höjningens eller sänkningens belopp.

Av den vid arméförvaltningens skrivelse fogade tabell (se bil. A) framginge, huru en ordinarie lönereglering, innebärande däri angiven löneförbättring, skulle te sig, förutsatt att inkvarterings- och servisbidragen samt ersättningen till underofficerarna för bränsle och lyse bortföle.

Vid upprättandet av denna tabell hade arméförvaltningen sökt iakttaga ovan angivna synpunkter, för att därigenom kunna lämna en bild av en ordinarie lönereglering, utförd enligt dessa synpunkter, med hänsyn tagen jämväl till pensioneringen. I övrigt vore beloppen av lön så jämkade, att de kunde för månad delas i visst antal kronor. Därigenom underlättades bokföring och redovisning.

Den föreslagna *provisoriska avlöningsförbättringen* enligt förenämnda tabell skulle utgöra för:

arméfördelningschef och likställd	kronor	895: —
överste	»	795: —
överstelöjtnant	»	910: —
major	»	750: —
kapten av första klassen	»	1,130: —
» » andra »	»	1,050: —
löjtnant av första klassen	»	1,085: —
» » andra »	»	605: —
underlöjtnant (fänrik)	»	240: —
fanjunkare	»	652: 50

sergeant av första klassen	kronor	440: —
» » andra »	»	380: —

Såsom härav framginge, ansåge arméförvaltningen *den provisoriska löneregleringen böra omfatta alla löneklasser*. Det kunde icke förnekas, att billighet och rättvisa krävde, att även de tjänstemän, som tillhörde de högsta löneklasserna, erhöles någon compensation för penningvärdets fall. Det borde ihågkommas, att dessa tjänstemän uppbure det högsta ansvaret för arméns tjänstbarhet samt att de i statens tjänst nedlagt ett långvarigt arbete och ådagalagt framstående duglighet och skicklighet, innan de uppnått berörda löneklasser. Genom 1902 års lönereglering hade arméfördelningschefer och likställda samt överstar erhållit allenast förhöjning i dagavlöningen med 1 krona.

De högre beställningarna vore jämförelsevis få inom armén och innehades till dess så hög ålder uppnåts, att något särskilt förvärv efter avgången från stat knappast kunde tänkas. Det kunde icke vara annat än för samhället välbetänkt och gent emot den enskilde rättvist, att den större förtjänsten och dugligheten i statens tjänst likaväl som inom den privata verksamheten värdesattes genom en avlöning, som icke blott täckte de oundgängliga dagliga behoven utan även lämnade möjlighet till besparing. Ett motsatt förfaringssätt skulle utan tvivel i längden beröva staten de dugligaste krafterna.

Under senare tider hade utgifterna till stat och kommun stegrats i avsevärd mån för de större inkomsterna, ett förhållande, som även borde beaktas. För de högre löntagarna vore ekiperingen mycket dyrbar, och deras befälsställning medförde även särskilda utgifter, som ej kunde helt undvikas. På statsverkets utgifter invercade ej en löneförbättring för de högre officerarna i avsevärd mån på grund av deras fåtalighet.

Beträffande *storleken av den föreslagna löneförbättringen* ville arméförvaltningen framhålla följande.

Förut angivna statistiska uppgifter angående levnadskostnadernas stegring under tiden från år 1901 och 1902 talade för en avsevärd höjning i avlöningen, om denna skulle kunna motsvara samma levnadsförhållanden, som då ansetts skäligen. Redan år 1913 hade priserna å livsmedel, bränsle och lyse stigit med omkring 20 procent, beklädnadsvaror med över 80 procent och bostadshyror med nära 30 procent, måhända däröver. I medeltal motsvarade detta en ökning av något över 30 procent. Efter sistnämnda år vore stegringen än mer betydande.

Det vore uppenbart, att de avlöningsbelopp, som år 1901 och 1902 kunnat anses skäligen, numera icke vore tillräckliga för bekostande av

förnödenheter och bestridande av andra utgifter i samma omfattning som under då rådande prislågen. Såväl härav som av i övrigt allmänt kända förhållanden måste en avlöningsförbättring anses oundgängligen nödvändig.

Den provisoriska lönereglering, vartill arméförvaltningen hade att avgiva förslag, syntes kunna avse en avlöningsförhöjning, motsvarande antingen den fördyring av levnadskostnaderna i allmänhet, som efter senaste lönereglering inträtt och kunde anses bliva bestående men frånsett den dyrtid kriget medfört, eller ock därutöver de ökade levnadskostnader kriget fört med sig, i den mån dessa kunde anses komma att göra sig gällande under år 1918.

Arméförvaltningen hade funnit sig böra stanna vid det första av dessa alternativ dels på den grund, att den provisoriska lönereglering, som nu föresloges, torde i sinom tid och efter en närmare utredning böra övergå i en ordinarie lönereglering, och dels av den anledning att den dyrtidshjälp, som kunde bliva erforderlig under år 1918, knappast låte sig tillförlitligen redan nu beräkna.

För att återställa det förhållande mellan avlöning och levnadskostnader, som uppstått genom den senaste allmänna löneregleringen för arméns personal, skulle, enligt vad de statistiska siffrorna gäve vid handen, en avsevärd löneförbättring krävas, även om man endast toge hänsyn till den prisstegring, som inträtt före krigets utbrott. Men någon sannolikhet torde icke finnas för, att de priser på varor och förnödenheter, vilka gällde före kriget, någonsin skulle återkomma. Men om så vore, komme missförhållandet mellan avlöningen och levnadskostnaderna att för den närmaste framtiden än ytterligare stegras.

Arméförvaltningen hade dock icke ansett sig kunna helt lägga de statistiska siffrorna till grund vid beräkandet av löneförbättringen. Men för att i möjligaste mån tillgodose de mest framträdande behoven hade arméförvaltningen, såsom förut anförts, tillagt vissa befattningshavare en proportionsvis högre löneförbättring än andra. Dels i det förhållandet, att Kungl. Maj:t torde komma att för innevarande år föreslå en dyrtidshjälp, som väsentligt understödde de belopp, vartill statistiken beträffande dyrtiden gäve anledning, och dels med hänsyn till andra faktorer hade arméförvaltningen funnit anledning att iakttaga varsamhet vid löneförbättringens beräkande, utan att dock lämna ur sikte, att en verklig förbättring borde komma till stånd.

Den löneförbättring inom de särskilda löneklasserna, arméförvaltningen funnit sig böra föreslå, utgjorde i medeltal 15,1 procent av de avlöningsbelopp, inkvarterings- och servisbidrag inräknade, som nu

sammanlagt utginge för en beställning inom varje löneklass. Men som de kompani- och underofficerare, vilka skulle erhålla den proportionsvis största avlöningsförbättringen, vore flera än beställningshavarna inom andra löneklasser, komme löneförbättringen i sin helhet att uppgå till en högre procent av den nu utgående sammanlagda avlöningen.

I vad mån, utöver den av arméförvaltningen föreslagna löneförbättringen, särskilt krigstidstillägg för år 1918 kunde bliva behöfligt, vore, såsom redan antytts, svårt att nu beräkna. Under senaste tiden inträffade utrikespolitiska förhållanden kunde tänkas medföra en fördyring av levnadskostnaderna, vida överstigande den nuvarande. Redan nu motsvarade fördyringen ett väsentligt högre procenttal, än arméförvaltningen ansett sig kunna beräkna såsom avlöningsförhöjning. Skulle detta förhållande komma att än mer stegras, syntes ytterligare åtgärder bliva av nöden. Frågan därom syntes emellertid böra upptagas till prövning vid 1918 års riksdag i samband med andra liknande krav.

Vad särskilt anginge den för underofficerarna föreslagna löneförbättringen, ville arméförvaltningen ytterligare framhålla, att de likasom officerarna numera vore av sin tjänst strängt upptagna och därför i regel icke hade andra inkomster än sin militära avlöning för egen och familjens försörjning. I jämförelse med de inkomster, personer i ungefär samma samhällsställning inom privat verksamhet kunde bereda sig, torde den av arméförvaltningen för dem föreslagna provisoriska löneförbättringen få anses fullt skäligen. Till jämförelse mellan sergeants avlöning och den, som utginge inom högsta manskapsklassen, torde böra erinras, att en furir av första klassen hade en kontant årlig avlöning av 782 kronor 50 öre samt förplägnad, beklädnad och inkvartering med värme och lyse. En sergeant av andra klassen hade, ersättning för inkvartering, bränsle och lyse frånräknad, en kontant avlöning av 1,510 kronor, varav förutom annat kostnaderna för förplägnad och beklädnad skulle utgå, vartill komme, att sergeanten oftast hade familj att underhålla.

Slutligen borde framhållas, att arméförvaltningen sökt avväga den föreslagna löneförbättringen så, att en lämplig och rättvis proportion skulle erhållas mellan avlöningsbeloppen i de särskilda löneklasserna, ej blott inom officers- och underofficerskårerna var för sig utan även emellan dem inbördes.

Den föreslagna avlöningsförbättringen ansåge arméförvaltningen vara den minsta, som skäligen borde ifrågakomma, om en verklig hjälp skulle lämnas ifrågavarande tjänstemän, och en sådan måste anses

vara av behovet synnerligen påkallad samt med rättvisa och billighet överensstämmande.

Ett spörsmål, som måste lösas i samband med genomförandet av den tillfälliga löneförbättringen, vore frågan, i vad mån densamma skulle utgå till *personal*, som på grund av tjänstgöring *vid mobiliserat förband* enligt krigsavlöningsreglementet för armén skulle, med frånträdande av fredsavlöningsförmåner, åtnjuta krigslön. Då beloppet av krigslönen, i den mån den skulle utgå efter den lägre krigslönetariffen, icke vore större än den för vederbörliga löneklasser i stat fastställda fredsavlönningen (lön, dagavlönning, inkvarterings- och servisbidrag samt ersättning för bränsle och lyse), vederbörligen omräknad efter terminsbelopp, samt krigslön efter högre krigslönetariffen också beräknats efter nämnda fredsavlönning, med tillägg av det s. k. lägre traktamentet för tjänstgöring utom förläggningssorten, ville det synas arméförvaltningen rättvist, att även den *personal*, som vid tillträdande av krigslön hade att avstå angivna i den ordinarie fredsavlönningen ingående förmåner, finge uppbära tillfällig löneförbättring i samma omfattning, som om fredsavlönningen bibehölles. Däremot ansåge arméförvaltningen skäl icke föreligga för ett medgivande, att arvodestagare, för vilka enligt arméförvaltningens förslag framställning till riksdagen borde avlåtas om tillfällig avlöningsförbättring, skulle få bibehållas vid sådan förmån, i den mån de på grund av anställning vid mobiliserat truppförband vore eller komme i åtnjutande av krigslön. För befattningshavare av nu avsett slag, vilka huvudsakligen utgjordes av officerare eller underofficerare med pension och fyllnadspension, torde nämligen krigslönen i regel överstiga sammanlagda beloppet av pensionen, arvodet och den tillfälliga förbättringen av detsamma.

För en del av den militära personalen utginge på grund av innehavande beställning *särskilda arvoden utöver lön och dagavlönning*. Så vore t. ex. fallet med inspektören för kavalleriet, kommandanten i Boden, militärbefälhavaren på Gottland, trängkårchefer, fälttygmästaren och styresmännen vid artilleriets fabriker. Beträffande sådana beställningshavare hade arméförvaltningen ansett någon löneförbättring ej böra utgå utöver den, som skulle tillkomma denna *personal* såsom innehavare av beställning med lön och dagavlönning.

För beställningshavare, som på grund av förordnande eller order uppehölle befattning, som vore förenad med särskilt arvode, t. ex. såsom brigadchefer förordnade regementschefer, artilleristabs- och fortifikationsstabsofficerare, militära lärare vid militärläroverken m. fl., syntes lika-

ledes böra gälla, att löneförbättringen utginge allenast med det belopp, som tillkomme dem på grund av beställningen på stat.

I avlöningen för vissa beställningar inginge även ålderstillägg. Arméförvaltningen hade icke ansett sig böra i detta förslag, som allenast avsåge en provisorisk lönereglering, ingå i något bedömande av, huruvida dessa ålderstillägg skulle behöva höjas, och följaktligen ej heller beräknat någon tillfällig löneförbättring på dessa belopp, utan ansett, att de beställningshavare, som uppbyure ålderstillägg, skulle erhålla samma löneförbättring som andra i samma löneklass.

**Pensione-
ringen.**

I arméförvaltningens angivna uppdrag inginge ej att avgiva förslag till förbättrad pensionering. Då emellertid, såsom redan nämnts, enligt gällande pensioneringsgrunder en förändring av lön medförde en förändring av pensionen, hade arméförvaltningen i förutnämnda tabell (se Bil. A) inlagt två kolumner, utvisande den ena beloppet av nu utgående pensioner och den andra beloppet av de pensioner, som vid tillämpning av samma pensioneringsgrunder skulle utgå, därest lönerna för personalen bestämdes på sätt i tabellen angäves. Denna fråga berörde nästan uteslutande lönerna för arméfördelningschefer och likställda, regementsofficerare, kaptener av första klassen och fanjunkare, inom vilkas löneklasser avgång från stat i regel ägde rum. Uppgifterna i dessa kolumner av tabellen lämnade möjlighet att överskåda konsekvenserna i pensionshänseende av en lönereglering i den riktning tabellen angäve. Om nu utgående pensioner beräknades enligt sista kolumnen i tabellen, skulle därav uppstå en kostnadsökning för pensioneringen av något över 1,000,000 kronor.

B. Tillfällig avlöningsförbättring för vissa andra befattningshavare vid lantförsvaret.

I det föregående hade behandlats frågan om provisorisk lönereglering för den lantförsvarets personal, i vilkens avlöning enligt av Kungl. Maj:t och riksdagen fastställda stater inginge lön och dagavlöning. Denna personal funnes upptagen i en vid arméförvaltningens skrivelse fogad förteckning (se Bil. B).

Enligt stater för vissa formationer och anstalter åtnjöte emellertid åtskilliga befattningshavare avlöning allenast i form av arvode.

En lönereglering för dessa befattningshavare vore, yttrar arméförvaltningen, givetvis icke av samma omfattning som en lönereglering

för först omförmälda personal. Avlöningen åt dessa arvodestagare kunde ock oftare komma under omprövning i samband med sådana ändringar i staterna för nämnda formationer och anstalter, som påkallades för andra ändamål än en avlöningsreglering.

Frågan, huruvida dessa arvodestagare borde komma i åtnjutande av någon avlöningsförbättring i sammanhang med en provisorisk löne-reglering för arméns övriga personal, syntes böra bliva beroende av dels omfattningen av det arbete, för vilket arvodet utginge, dels de förmåner utöver arvodet, som vore förenade med befattningen.

Över dessa befattningshavare hade arméförvaltningen låtit utarbета tre särskilda tabeller, nämligen:

1. Uppgift å befattningar, som toge innehavarens hela tid i anspråk och för vilka avlöningen utgjordes av allenast arvode eller av arvode jämte andra naturaförmåner än kost (se Bil. C).

2. Uppgift å befattningar, för vilka avlöningen utgjordes av arvode jämte naturaförmåner innefattande, bland annat, kost (se Bil. D).

3. Uppgift å befattningar, vilka icke toge innehavarens hela arbetstid i anspråk (se Bil. E).

I alla de fall, som avsåges i dessa tabeller, vore avlöningen bestäm'd av Kungl. Maj:t och riksdagen.

De i uppgiften nr 1 (se Bil. C) upptagna befattningshavare syntes böra komma i åtnjutande av en provisorisk avlöningsförhöjning. De utgjordes till en stor del av militär personal, som avgått från stat med pension och uppehälle befattningar, vilka särskilt under den nuvarande situationen med dess åtgärder för neutralitetens skyddande måste anses synnerligen krävande.

Personal,
för vilken
avlönings-
förbättring
föreslås.

Av den övriga delen utav ifrågavarande befattningshavare åtnjöte visserligen en del bostad och en del dessutom bränsle och lyse, men med hänsyn till den stora procent, kostnaderna för livsmedlen utgjorde av den totala levnadskostnaden, samt livsmedlens, beklädnadsartiklars och andra nödvändiga varors fördyring syntes även en provisorisk förbättring i avlöningen för dem fullt motiverad. Det gällde ock i regel i detta fall befattningshavare med jämförelsevis små arvoden.

Beträffande avlöningsförbättringens belopp ställde sig förhållandena något olika.

Rullföringspersonalens avlöning hade ursprungligen efter 1901 års härordnings antagande utgjort

för rullföringsbefälhavaren i Stockholm 5 kronor om dagen,

» rullföringsbefälhavare i landsorten 4 kronor om dagen,

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 1 saml. 130 häft. (Nr 154.)

för officer vid Stockholms rullföringsområde likaledes 4 kronor om dagen, samt

för biträde åt rullföringsbefälhavare 2 kronor om dagen.

Samtliga dessa belopp hade utgått för allenast 300 dagar om året.

Denna avlöning hade dock under tiden blivit förhöjd dels däri-genom, att dagarvudet numera utginge för årets alla dagar, d. v. s. 365 i stället för 300 dagar, och dels genom dagarvodets ökning. Nu-mera utgjorde detta

för rullföringsbefälhavaren i Stockholm 6 kronor,

» rullföringsbefälhavare i landsorten 5 kronor,

» officer i Stockholms stads rullföringsområde 5 kronor,

» biträden i Stockholms stads rullföringsområde 3 kronor 50 öre,

» » i landsorten 3 kronor.

Beträffande officerarna syntes denna avlöning skäligen böra höjas med 1 krona om dagen. Därigenom komme ersättningen för dag att utgå med samma belopp som den av arméförvaltningen föreslagna dag-avlöningen för majorer respektive kaptener.

Beträffande rullföringsbiträdena kunde emellertid någon likhet mel-lan ifrågavarande dagarvode och dagavlöningen ej åstadkommas. För dem syntes dagarvudet böra höjas med 50 öre om dagen. Den sålunda föreslagna förhöjningen kunde väl anses låg, men arméförvaltningen hade ansett sig böra taga hänsyn dels därtill, att biträdenas arvoden redan förut blivit höjda i större proportion än officerarnas samt regle-rade senare än officerares och underofficerares på stat avlöning, dels till sannolikheten därav, att jämväl pensionstagare i allmänhet komme i åtnjutande av någon extra hjälp mot dyrtiden, därest denna fortföre jämväl ett kommande år. Den föreslagna avlöningsförbättringen ut-gjorde ungefär 15 till 20 procent av de nu utgående arvodena.

Beträffande *övriga* i Bil. C. upptagna *arvodestagare* syntes några särskilda skäl ej kunna anföras, vilka skulle kunna inverka på avlö-ningsförhöjningens belopp. Arméförvaltningen hemställde därför, att denna förhöjning måtte bestämmas till vissa procent av arvodesbelop-pen, samt föresloge i sådant avseende 20 procent. Denna förhöjning syntes för de mindre arvodestagarna få anses låg, men med hänsyn till att de med ett par undantag åtnjöte andra förmåner än arvodet, hade arméförvaltningen ansett sig kunna stanna därvid.

Bataljonsläkarna vid fältläkarkåren uppbure dels årlig lön å 1,500 kronor, dels dagarvode under tjänstgöring. De hade skyldighet att tjänstgöra under 75 dagar om året. Om än deras arbete således toges i anspråk vid armén allenast under viss tid av året, torde dock deras

militära tjänstgöring vara av den omfattning, att den måste anses utöva ett visst inflytande på deras möjligheter att under återstoden av året förvärva inkomster genom annan läkarverksamhet. Det hade därför ansetts skäligt, att någon avlöningsförbättring bereddades även dem, och föresloge arméförvaltningen i sådant avseende ett belopp av 300 kronor.

Den personal, som omförmäldes i uppgiften nr 2 (se Bil. D.), åtnjöte förutom andra naturaförmåner jämväl kost. Vid sådant förhållande och då den provisoriska löneregleringen avsåge en avlöningsförhöjning i anledning av stegrade levnadskostnader, hade arméförvaltningen ansett sig icke böra i detta förslag upptaga någon avlöningsförbättring för dessa *arvodestagare*, vilka, på grund av de naturaförmåner de åtnjöte, endast i mindre mån kunde anses berörda av dyrtiden.

Personal,
för vilken
avlönings-
förbättring
icke föreslås.

Då den i uppgiften nr 3 (se Bil. E.) angivna personal innehade befattningar, som icke toge hela deras arbetstid i anspråk, samt däri angivna arvoden sålunda för dem vore att betrakta såsom biförtjänster, hade arméförvaltningen ansett en förändring av dessa arvoden icke under alla förhållanden böra ingå i en provisorisk reglering av avlöningen för den vid lantförsvaret anställda personal. Fastmera syntes dessa arvoden böra och kunna till storleken bestämmas för sig, då omständigheterna påkallade en ändring.

Då *fältläkar- och fältveterinärstipendiaterna* åtnjöte årliga arvoden, samt därtill under tjänstgöring viss gottgörelse för dag, hade arméförvaltningen ansett den provisoriska löneregleringen icke böra omfatta dessa arvodestagare.

Arméförvaltningen hade dock icke velat såsom sin mening fastslå, att icke omförmälda i Bil. C. och E. upptagna arvodestagare ävensom fältläkar- och fältveterinärstipendiaterna skulle vara i behov av någon avlöningsförbättring, men arméförvaltningen ansåge med dessa frågors prövning kunna anstå, till dess vederbörliga stater kunde av annan anledning komma under omprövning eller särskild utredning blivit verkställd angående en definitiv lönereglering för den vid lantförsvaret anställda personal.

Ifrågavarande arvodes- och löntagare torde under innevarande år, likasom statens övriga befattningshavare, komma i åtnjutande av särskilt krigstidstillägg. Skulle förhållandena gestalta sig så, att dylikt krigstidstillägg borde utgå jämväl för år 1918, torde nu omförmälda arvodes- och löntagare även då böra erhålla sådant tillägg.

Då allt *manskap* vid armén åtnjöte underhåll, beklädnad och in-kvartering in natura, samt frågan om förbättrade anställningsvillkor för denna personal torde bliva föremål för särskild prövning, hade arméförvaltningen ansett manskapet icke behöva komma i åtanke vid den provisoriska löneregleringen.

För *beställningarna på reservstat* utginge till beloppet bestämd lön jämte dagavlönning och under vissa förhållanden dagtraktamente under tjänstgöring. Då emellertid denna tjänstgöring vore inskränkt till sär-skilda perioder samt avlöningen för denna personal blivit bestämd så sent som år 1914, syntes någon avlöningsreglering för densamma nu ej behöva ifrågakomma. Skulle genom en ordinarie lönereglering dag-avlönningen komma att höjas, torde en sådan höjning, utan särskilt beslut, även komma personalen på reservstat till godo. Däremot erfordrades särskilt beslut för höjning av lönen.

Till personal, tillhörande *arméns reserver*, utginge under tjänst-göring med trupp både lön och dagavlönning, lönen beräknad per dag, samt under vissa förhållanden dagtraktamente. Till en del av perso-nalen utginge dock icke lön. En ordinarie lönereglering, varigenom lön och dagavlönning för personal på stat höjdes, skulle vid tillämpning av nu gällande föreskrifter utan vidare medföra en höjning i avlö-ningen för personalen i reserven. Då denna personal i regel vore skyldig att tjänstgöra endast vart tredje år, torde en provisorisk löne-reglering ej böra omfatta densamma. Visserligen hade denna personal i avsevärd omfattning måst tagas i anspråk för neutralitetsskyddet, men om detta förhållande skulle anses böra föranleda någon högre gottgörelse, syntes det böra utgå i någon annan form än den, varom nu vore fråga.

Vad anginge sådan *personal i lantförsvarets tjänst, som icke hade sin avlöning bestämd av Kungl. Maj:t och riksdagen*, utan allenast av Kungl. Maj:t eller av vederbörande verk, chef eller myndighet, ansåge armé-förvaltningen någon allmän åtgärd för åvägabringande av förbättrad av-lönning åt sådan personal icke behöva ifrågasättas. För en stor del av denna personal, närmast de vid arméns fabriker och verkstäder an-ställda arbetarna, torde avlöningsförhållandena, i likhet med vad gällde arbetsmarknaden i övrigt, redan undan för undan hava av de beslu-tande myndigheterna reglerats i förhållande till inträdda prisstegringar på livsförnödenheterna, ett förfaringsätt, som även framdeles syntes vid behov kunna tillämpas. För vissa övriga av ifrågavarande befatt-ningshavare, som innehade en något fastare anställning i statens tjänst än nämnda arbetare, och vilka för sådan anställning åtnjöte arvoden

från särskilda anskaffnings- eller motsvarande anslag, syntes, därest den föreslagna tillfälliga löneförbättringen beslutades, en motsvarande höjning i arvodenas belopp kunna komma till stånd genom vederbörande myndighets beslut eller enligt av Kungl. Maj:t, på förslag av dylik myndighet, meddelade bestämmelser.

I staten för generalstaben vore avlöning, bestående av lön och tjänstgöringspenningar, uppförd för en professor och en krigsarkivarie samt två vaktmästare. Jämväl i andra stater vore vaktmästare för vissa militära expeditioner upptagna med enahanda avlöning. Då dessa befattningshavare torde böra få sin avlöning reglerad och erhålla dyrtids- eller krigstidstillägg på samma gång och enligt samma grunder som civila befattningshavare i allmänhet, hade någon avlöningsförbättring för dem ej blivit i förslaget inräknad.

C. Föreskrifter angående utbetalningen av den föreslagna avlöningsförbättringen.

Beträffande utbetalningen av den föreslagna provisoriska löneförbättringen åt *officerare och underofficerare på stat* torde samma föreskrifter böra gälla som i fråga om den dem tillkommande lön, d. v. s. att löneförbättringen finge utgå månadsvis med $\frac{1}{12}$ av årsbeloppet i förskott för månaden.

Detsamma borde även gälla *civilmilitär personal med lön på stat*.

Vad åter anginge den avlöningsförbättring, som komme att utgå till sådana *befattningshavare, vilkas kontanta avlöning utginge i form av arvode*, syntes den böra utgå enligt samma bestämmelser, som gällde arvodet, dock torde den ordinarie befattningshavaren böra få uppbära avlöningsförbättringen även för tid, då befattningen uppehöles av vikarie.

Emellertid funnes vissa beställningar, för vilka avlöningen icke vore lika med den i de vanliga militära avlöningsstaterna förekommande. För dessa *särskilda fall* torde särskilda föreskrifter erfordras.

Vissa beställningshavare, såsom chefen för skjutskolan för infanteriet och kavalleriet samt chefen för remonteringsstyrelsen, uppbure sin avlöning i form av arvode med belopp, motsvarande lön och dagavlöning för viss militär beställning. Beträffande dem borde stadgas, att de skulle i förevarande avseende vara likställda med innehavare av motsvarande beställning.

Generalfältläkaren uppbure lägre lön, men lika dagavlöning som annan generalsperson, överfältläkaren högre lön, men lika dagavlöning som överstelöjtnant, tyg- eller fabriksingenjör lägre lön, men lika dagavlöning som kapten av första klassen samt slutligen förrådsvaktmästare lön såsom sergeant av första klassen (de övertaliga på intendenturkårens stat lön såsom furirer av andra klassen samt viss kontant ersättning för naturaförmåner) men dagavlöning allenast såsom furir.

Nu nämnd personal borde skäligen erhålla löneförbättring, med belopp, som avsåges för följande löneklasser:

generalfältläkare	arméfördelningschefs
överfältläkare	överstelöjtnants
tyg- eller fabriksingenjör	kapten av 2:a klassen
förrådsvaktmästare	sergeants av 1:a klassen

Chefen för krigsskolan, vars avlöning vore lika med överstelöjtnants, med undantag därav att lönen vore något högre, borde erhålla samma löneförbättring som överstelöjtnant.

Det borde även beaktas, att bataljonsläkare, anställd enligt nya organisationen, eller bataljonsveterinär, borde, då han fått sig tillagt lönetillägg, åtnjuta löneförbättring efter den löneklass, i vilken lönen motsvarade vederbörandes lön och lönetillägg. Regementsläkare på gammal stat, vilken uppbure lön såsom kapten men dagavlöning såsom major, torde böra erhålla för major beräknad löneförbättring. Bataljonsläkare, anställd enligt äldre organisationen och som tillagts lönetillägg, borde få komma i åtnjutande av löneförbättring såsom kapten av andra klassen.

Arméförvaltningen ansåge alltså, att angående utbetalningen av den avlöningsförbättring, som för arméns personal kunde i anledning av förevarande förslag bliva bestämd för år 1918, borde föreskrivas,

att löneförbättringen för officerare och underofficerare samt civilmilitär personal med lön på stat skulle utbetalas månatligen i förskott efter avlöningsmånadens ingång;

att löneförbättringen för arvdestagare skulle utgå enligt bestämmelserna i § 20 mom. 2 av reglementet angående arméns avlöning under fred, dock att ordinarie befattningshavare skulle äga uppbära avlöningsförbättringen även för tid, då befattningen uppehölls av vikarie;

att beträffande sådana befattningshavare, som uppbure avlöning i form av arvode, men med belopp, fördelat i lön och dagavlöning,

skulle i förevarande avseende gälla detsamma som om personal med lön; samt

att löneförbättringen skulle utgå med belopp för

generalfältläkaren	såsom för arméfördelningschef,
överfältläkaren	» » överstelöjtnant,
chefen för krigsskolan	» » »
regementsläkare på gammal stat	såsom för major,
bataljonsläkare, anställd enligt nya organisationen,	vilken upp bure lönetillägg, såsom för kapten av första klassen,
bataljonsläkare, anställd enligt äldre organisationen,	vilken upp bure lönetillägg, såsom för kapten av andra klassen,
bataljonsveterinär, vilken upp bure lönetillägg,	såsom för löjtnant av första klassen,
tyg- och fabriksingenjör	såsom för kapten av andra klassen,
förrådsvaktmästare	» » sergeant av första klassen.

I detta förslag vore, såvitt utrönas kunnat, alla avlöningstagare, som borde bliva delaktiga i den föreslagna provisoriska löneregleringen, angivna. Då det emellertid kunde inträffa, att en eller annan avlöningstagare därutöver skulle kunna bliva likställd med dem, som avsåges i detta förslag, torde, på det att även i detta fall löneförbättringen måtte komma att utgå till en sådan avlöningstagare, det böra ankomma på Kungl. Maj:t att i varje särskilt dylikt fall besluta i enlighet med de grunder, som kunde bliva för liknande fall fastställda.

D. Kostnadsberäkning.

Den av arméförvaltningen föreslagna löneförbättringen uppginge till (se Bil. G och H) en kostnad av

för personal med lön på stat	kronor 3,578,530: —
» » » arvodesavlöning	» 55,524: 50
	<hr/>
	Summa kronor 3,634,054: 50

Då emellertid denna avlöningsförbättring skulle utgå allenast för de beställningar och befattningar, som vore med ordinarie innehavare besatta, komme under vakanser en viss del därav att besparas. Med ledning av erfarenheterna från avlöningsanslaget syntes denna be-

sparing kunna beräknas till omkring 5 procent. Det erforderliga beloppet torde därför kunna beräknas till ungefär 3,450,000 kronor.

E. Arméförvaltningens hemställan.

Under återopande av vad sålunda anförts och med förmälan, att det av arméförvaltningen uppgjorda förslaget, efter dess utarbetande, på begäran tillhandahållits marinförvaltningen, på det att enhetliga framställningar rörande den provisoriska löneregleringen måtte kunna göras från de båda ämbetsverken i de delar, där icke särskilda skäl gäve anledning till undantag, hemställde arméförvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

dels medgiva, att, i enlighet med ovan angivna grunder, för år 1918 följande avlöningsförhöjning finge utgå, nämligen:

till officerare och underofficerare samt civilmilitär personal med de belopp för varje löneklass, som angäves i tabellen Bil. A till arméförvaltningens skrivelse;

till bataljonsläkare vid fältläkarkåren med 300 kronor;

till rullföringsbefälhavare och officerare i Stockholms rullföringsområde med 1 krona och till rullföringsbiträden med 50 öre om dagen;

till övriga i tabellen Bil. C upptagna arvodestagare med 20 procent å nuvarande arvoden; samt

efter Kungl. Maj:ts prövning i varje särskilt fall till annan avlöningstagare, som enligt samma grunder kunde anses berättigad till sådan förhöjning i sin avlöning, som ovan angäves;

dels ock för genomförande av denna provisoriska lönereglering å extra stat för år 1918 bevilja ett förslagsanslag av 3,450,000 kronor.

**Departements-
chefens
yttrande.**

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, äro de nuvarande avlöningsbeloppen för det stora flertalet av arméns personal bestämda vid 1901 och 1902 års riksdagar. Att med de förändringar i levnads-kostnaderna, som, enligt vad arméförvaltningen statistiskt påvisat, sedan dess inträtt, de med hänsyn till då rådande förhållanden fastställda avlöningsbeloppen numera icke kunna anses tillräckliga för att i den omfattning avsett varit fylla de verkliga behoven, torde ligga i öppen dag. Behovet av en genomgripande lönereglering har för arméns del gjort sig så mycket mera gällande, som i och med genomförandet av 1914 års härordning vederbörande personals tid och krafter tagas i anspråk i vida större omfattning än som var fallet vid de nuvarande

löneförmånernas bestämmande. Också hava under de senare åren och framför allt efter den nu rådande dyrtidens inträde upprepade framställningar om löneförbättringar blivit gjorda av olika grupper av arméns personal.

För vinnande av erforderlig utjämning mellan levnadskostnader och avlöningsförmåner vore givetvis den närmast till hands liggande utvägen att för de olika löneklasserna höja de senare med belopp, som stode i direkt förhållande till den hittills inträdda ökningen i levnadskostnaderna. Då det emellertid ännu icke torde kunna bedömas, i vad mån efter det pågående världskrigets avslutande en återgång till lägre pris på livsförnödenheter av olika slag kommer att inträda, läser det icke kunna ifrågasättas att nu genomföra en *definitiv* lönereglering, varigenom de olika löntagarna skulle erhålla sina förmåner så bestämda, att de motsvarade stegringarna i levnadskostnaderna för varje löneklass. Genomförandet av en definitiv lönereglering betingar för övrigt en fullständig utredning av åtskilliga frågor, såsom i vad mån samtidigt med densamma förändringar behöva genomföras beträffande vissa av de löneförmåner, som tillkomma personalen, om löneregleringens inverkan på pensionsförhållandena samt om en utjämning i befodringsförhållandena i sammanhang med förändringar i avlöningssystemet. Härtill kommer, att genomförandet av en definitiv lönereglering med säkerhet skulle ställa större krav på statskassan än som denna i betraktande av andra av tidsförhållandena med nödvändighet påkallade betydande statsutgifter lämpligen kan bära.

Om jag således av nu angivna skäl anser, att med genomförandet av en definitiv lönereglering för arméns personal bör tillsvidare anstå, håller jag däremot å andra sidan före, att man redan nu bör söka åstadkomma en *provisorisk* lönereglering för denna personal. Såsom förhållandena numera utvecklats sig, torde det nämligen vara oundgängligen nödvändigt att för ifrågavarande personal åvägbringa en utjämning av förhållandet mellan de nu utgående avlöningsbeloppen och levnadskostnaderna, sådana de tedde sig före krigets början. En sådan utjämning torde icke blott vara påkallad med hänsyn till vederbörande löntagare utan jämväl innebära en för tillvaratagandet av det allmännas intresse välbetänkt åtgärd.

Vid den granskning, som jag underkastat det av arméförvaltningen uppgjorda förslaget till provisorisk lönereglering från och med år 1918, har jag icke funnit anledning till någon erinran av principiell innebörd. Då avlöningsförhöjningen närmast föranledes av de stegrade levnadskostnaderna, synes det fullt riktigt, att densamma begränsas till att

avse de personalkategorier, som närmast drabbas härav och som utslutande eller till väsentlig del ägna sitt arbete åt lantförsvarets tjänst. Likaledes finner jag det ur principiell synpunkt riktigt, att en förbättring i avlöningsförmånerna tillerkännes icke blott de svagast avlönade utan jämväl personalen i de högsta tjänstegraderna. Med avseende å den för de olika personalkategorierna föreslagna löneförbättringen synes mig denna vara väl avvägd och icke större än vad som måste anses vara av förhållandena oundgängligen påkallat. Då kaptener, löjtnanter och underofficerare måste anses vara de för närvarande svagast avlönade och följaktligen drabbas hårdast av den inträdda pristegringen, torde det vara fullt i sin ordning, att de komma i åtnjutande av en relativt större löneförbättring än den övriga personalen.

Beträffande de å staten för artilleriets fabriker och tyganstalter uppförda tyg- och fabriksingenjörerna har arméförvaltningen föreslagit, att den nu ifrågasatta löneförbättringen skulle för dem utgå såsom för kaptener av andra klassen. Ut i årets statsverksproposition har emellertid föreslagits en lönereglering för ifrågavarande personal, enligt vilken densamma skulle i avseende å lön och dagavlönning likställas med kaptener av första klassen. Därest detta förslag varder av riksdagen bifallet, torde i enlighet med de av arméförvaltningen följda grunderna för den provisoriska avlöningsförbättringens utgående ifrågavarande befattningshavare böra i förevarande hänseende likställas med kaptener av första klassen.

Då någon förändring av avlöningsformerna icke nu ifrågasättes, torde, på sätt arméförvaltningen föreslagit, den föreslagna provisoriska avlöningsförbättringen böra utbetalas i enlighet med gällande bestämmelser rörande utbetalning av lön, respektive arvode.

Enligt vad som framgår av det innevarande års statsverksproposition bilagda statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden den 13 sistlidne januari, uttalade jag vid nämnda tillfälle, att jag hade för avsikt att föreslå avlåtande till innevarande års riksdag av proposition angående provisorisk lönereglering för viss personal vid lantförsvaret, men att ärendet ännu icke förelåg i det skick, att det då kunde underställas Kungl. Maj:ts prövning. Med anledning härav har Kungl. Maj:t under punkten 68 av fjärde huvudtiteln föreslagit riksdagen att, i avvaktan på den proposition, som kunde komma att i ämnet avlätas, tillsvida under fjärde huvudtiteln å extra stat beräkna ett förslagsanslag av 3,000,000 kronor. Enligt de av arméförvaltningen uppgjorda beräkningarna, mot vilka jag icke har något att erinra, skulle kostnaderna för den föreslagna provisoriska löneregleringen emellertid uppgå

till i runt tal 3,450,000 kronor eller 450,000 kronor mera än i statsverkspropositionen för ändamålet beräknats. Med hänsyn till av riksdagen vidtagna nedsättningar i vissa andra under fjärde huvudtiteln framställda anslagsäskanden torde dock medel finnas tillgängliga för täckande av den sålunda uppkommande merkostnaden.

De närmare föreskrifter, som, utöver förut angivna grunder, kunna bli erforderliga med avseende å ifrågavarande provisoriska lönereglering, torde, efter det riksdagen fattat beslut i ämnet, böra utfärdas av Kungl. Maj:t.

Därest en av Kungl. Maj:t den 16 innevarande månad till riksdagen avlåten proposition angående krigstidstillägg och krigstidshjälp under år 1917 åt befattningshavare i statens tjänst vinner riksdagens bifall, kommer jämväl arméns personal i åtnjutande av dessa förmåner, i den mån den uppfyller de för desammas utgående uppställda villkor. Dessa förmåner äro nämligen avsedda att under vissa förutsättningar komma *samtliga* statstjänare till godo såsom en bisträckning för den *under kriget* uppkomna höjningen i levnadskostnaderna. Huruvida det må befinnas lämpligt att jämväl till 1918 års riksdag avlåta framställning om beredande av enahanda eller liknande förmåner åt statstjänare under nämnda år, beror givetvis av omständigheter, vilka för närvarande icke kunna bedömas. Det torde emellertid böra framhållas, att den nu föreslagna provisoriska löneregleringen för viss personal vid lantförsvaret avser att bereda denna personal en kompensation för den *före kriget* inträdda prisstegringen och följaktligen är fullt fristående i förhållande till en eventuell framställning till 1918 års riksdag rörande krigstidstillägg och krigstidshjälp under samma år.

På grund av vad sålunda anförts, får jag hemställa, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen

att till provisorisk lönereglering för viss personal vid lantförsvaret, i enlighet med ovan angivna grunder, under fjärde huvudtiteln å extra stat för år 1918 bevilja ett förslagsanslag av 3,450,000 kronor.»

Till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlåtas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Erik von Horn.

	Avlöning enligt 1917 års stater.							
	Lön.	Dagavlöning		Summa kronor.	Inkvarterings och servisbidrag för orter utom Stockholm och Göteborg.	För bränsle och lyse till underofficerare med vederlikar.	Summa summarum avlöning.	
		å kronor.	kronor.					
	Kronor.				Kronor. ¹⁾	Kronor.	Kronor.	
Arméfördelningschef och likställd	8,000	7	2,555	10,555	1,200	—	11,755	
Överste	6,000	6	2,190	8,190	900	—	9,090	
Överstelöjtnant.....	4,500	5	1,825	6,325	600	—	6,925	
Major.....	4,000	5	1,825	5,825	600	—	6,425	
Kapten av första klassen och likställd.....	3,400	4	1,460	4,860	400	—	5,260	
Kapten av andra klassen och likställd.....	2,400	4	1,460	3,860	400	—	4,260	
Löjtnant av första klassen	1,500	3	1,095	2,595	300	—	2,895	
Löjtnant av andra klassen	1,020	3	1,095	2,115	300	—	2,415	
Underlöjtnant eller fänrik.....	720	3	1,095	1,815	300	—	2,115	
Fanjunkare och likställd.....	1,200	2	912	2,112	240	130	2,482	
Sergeant av första klassen	900	2	730	1,630	180	100	1,910	
Sergeant av andra klassen	780	2	730	1,510	180	100	1,790	

¹⁾ För *Stockholm och Göteborg* utgår förhöjt årligt bidrag med 300 kronor för arméfördelningschef och samt för löjtnant och underlöjtnant eller fänrik, samt med 60 kronor för fanjunkare och likställd samt för

²⁾ De uppförda avlöningsförmånerna skulle för *Stockholm och Göteborg* tilläggas med särskilt årligt hyreslöjtnant och major, med 100 kronor för kapten och likställd samt för löjtnant och underlöjtnant eller fänrik samt

Anm. Löntagare, som fått sig tilldelad bostad in natura, är skyldig att, utöver det för *Stockholm* och kronor, med tillägg av 5 kronor för varje ytterligare bekommet rum.

Bil. A.

Ifrågasatt löneroglering.					Årliga pensionsbelopp utgående enligt	
Lön. Kronor.	Dagavlönning		Summa kronor. ²⁾	Den ifrågasatta lönerogleringen betingar en årlig avlönningsförhöjning av kronor.	1917 års stater. Kronor.	den ifrågasatta lönerogleringen. Kronor.
	å kronor.	kronor.				
9,000	10	3,650	12,650	895	6,000	6,750
6,600	9	3,285	9,885	795	4,500	4,950
5,280	7	2,555	7,835	910	3,600	4,224
4,620	7	2,555	7,175	750	3,200	3,696
4,200	6	2,190	6,390	1,130	2,720	3,360
3,120	6	2,190	5,310	1,050	1,920	2,496
2,520	4	1,460	3,980	1,085	1,200	2,016
1,560	4	1,460	3,020	605	1,000	1,248
1,260	3	1,095	2,355	240	720	1,008
2,040	3	1,095	3,135	652 50	1,000	1,632
1,620	2	730	2,350	440	900	1,296
1,440	2	730	2,170	380	780	1,152

likställd samt för överste, med 400 kronor för överstelöjtnant och major, med 100 kronor för kapten och likställd sergeant.

bidrag utgående med 300 kronor för arméfördelningschef och likställd samt för överste, med 400 kronor för överste med 60 kronor för fanjunkare och likställd samt för sergeant.

Göteborg utgående hyresbidraget, av lönen för månad räknat avstå för en lägenhet om ett rum och kök 10

Bil. B.

b 1 å

personal på aktiv stat vid armén av officers och underofficers grad
militär tjänsteklass.

Dagavlönning, tjänstgöringspengar		Summa kronor.	Inkvarterings- och servisbidrag beräknade efter tariffen för annan ort än Stockholm och Göteborg, så framt icke beställning uteslutande finnes å sistnämnda orter. Kronor.	Bränsle och lyse. Kronor.	Summa av kol. 1, 2, 4 och 5. Kronor.	Summa pensionsavgifter. Kronor.	Summa behållen kontant inkomst. Kronor.
å kronor per dag.	i 365 dagar. Summa kronor.						
7	2,555	10,555	1,200	—	11,755	520	11,235
6	2,190	9,190	1,200	—	10,390	390	10,000
7	2,555	9,555	1,500	—	11,055	455	10,600
5	1,825	7,125	1,200	—	8,325	355 10	7,969 90
5	1,825	7,725	1,200	—	8,925	395 30	8,529 70
6	2,190	8,190	900	—	9,090	390	8,700
5	1,825	6,825	1,000	—	7,425	301 50	8,023 50
5	1,825	6,325	1,000	—	7,325	301 50	7,023 50
5	1,825	7,325	600	—	7,925	301 50	7,623 50
5	1,825	6,825	600	—	7,425	301 50	7,123 50
5	1,825	6,325	600	—	6,925	301 50	6,623 50
5	1,825	8,125	1,000	—	9,125	301 50	8,823 50
5	1,825	5,825	600	—	6,425	268	6,157
5	1,825	6,325	600	—	6,925	268	6,657
5	1,825	5,225	600	—	5,825	227 80	5,597 20
4	1,460	7,260	—	—	—	—	—
4	1,460	7,860	400	—	8,260	268	7,992
4	1,460	4,860	400	—	5,260	227 80	5,032 20
4	1,460	4,460	400	—	4,860	201	4,659
4	1,460	4,960	400	—	5,360	234 50	5,125 50

B e s t ä l l n i n g	Lön eller arvode.
	Kronor.
Kapten av 2. klassen, bataljonsläkare, yngre (nya organisationen), bataljonsläkare, äldre (gamla organisationen), regementsveterinär	2,400
Löjtnant av 1. klassen, bataljonsveterinär, äldre, fortifikationskassör, utan ålderstillägg, departementsskrivare och öververkmästare utan ålderstillägg, tyg- och fabriksförvaltare av 1. klassen, poliskommissarie utan ålderstillägg	1,500
Fortifikationskassör med 1. ålderstillägg	} 2,000
Departementsskrivare " " "	
Öververkmästare " " "	
Tyg- och fabriksförvaltare " " "	
Poliskommissarie " " "	} 2,500
Fortifikationskassör " 2. "	
Departementsskrivare " " "	
Öververkmästare " " "	
Tyg- och fabriksförvaltare " " "	} 1,500
Poliskommissarie " " "	
Extra bataljonsläkare utan ålderstillägg	
" " med 1. ålderstillägg	1,800
" " " 2. "	2,020
Bataljonsläkare, äldre (gamla organisationen, ålderstillägget enligt nya organisationen)	40
Tygförvaltare av 2. klassen med ålderstillägg, förvaltare vid intendenturkåren med ålderstillägg	1,500
Löjtnant av 2. klassen, bataljonsveterinär, yngre	1,020
Underlöjtnant, fanrik	720
Fanjunkare, musikfanjunkare, styckjunkare, musikstyckjunkare, förvaltare vid intendenturkåren utan ålderstillägg, tygförvaltare av 2. klassen utan ålderstillägg, verkmästare av 1. klassen, tygverk- eller besiktningrustmästare utan ålderstillägg, tygunderofficerare	1,200
Verkmästare av 1. klassen, tygverkmästare, besiktningrustmästare med ålderstillägg	1,700
Sergeanter och musiksergeanter av 1. klassen, verkmästare av 2. klassen utan ålderstillägg, tyg- och fabrikskrivare utan ålderstillägg, gevärs- och tyghantverkare, formaskinister, polisöverkonstaplar, alla utan ålderstillägg	900
Tyg- och fabrikskrivare samt verkmästare av 2. klassen med 1. ålderstillägg	1,200

Dagavlönning, tjänstgöringspengar		Summa kronor.	Inkvarterings- och servisbidrag beräknade efter tariffen för annan ort än Stockholm och Göteborg, så framt icke beställning uteslutande finnes på sistnämnda orter. Kronor.	Bränsle och lyse. Kronor.	Summa av kol. 1, 2, 4 och 5 Kronor.	Summa pensionsavgifter. Kronor.	Summa behållen kontant inkomst. Kronor.
å kronor per dag.	i 365 dagar. Summa kronor.						
4	1,460	3,860	400	—	4,260	160 80	4,099 20
3	1,095	2,595	300	—	2,895	100 50	2,794 50
3	1,095	3,095	300	—	3,395	134 —	3,261 —
3	1,095	3,595	300	—	3,895	167 50	3,727 50
—	—	1,500	—	—	1,500	100 50	1,399 50
—	—	2,100	—	—	2,100	140 70	1,959 30
—	—	1,800	—	—	1,800	120 60	1,679 40
4	1,460	3,480	400	—	3,880	135 34	3,744 66
2 50	912 50	2,412 50	300	—	2,712 50	100 50	2,612 —
3	1,095	2,115	300	—	2,415	75 70	2,339 30
3	1,095	1,815	300	—	2,115	54 —	2,061 —
2 50	912 50	2,112 50	240	130	2,482 50	82 —	2,400 50
2 50	912 50	2,612 50	240	130	2,982 50	113 90	2,868 60
2	730	1,630	180	100	1,910	67 50	1,842 50
2	730	1,930	180	100	2,482 50	82 —	2,128 —

B e s t ä l l n i n g.	Lön eller arvode.
	Kronor.
Polisöverkonstaplar med 1. ålderstillägg	1,100
" " 2. " 	1,300
" " 3. " 	1,500
Gevärshantverkare, tyghantverkare, hantverkare, fortmaskinjster med 1. ålderstillägg	1,050
" " " " " " 2. " 	1,200
Sergeanter och musiksergeanter av 2. klassen	780
Poliskonstaplar och extra poliskonstaplar utan ålderstillägg	600
" " " " " med 1. ålderstillägg	700
" " " " " " 2. " 	800
" " " " " " 3. " 	900
Förrådsvaktmästare	900

Vid tablans upprättande har hänsyn icke kunnat tagas till de fall, då inkvartering eller bränsle och lyse åtnjuta för sådan ort bestämt högre inkvarterings- eller servisbidrag än i tablan upptagits. I dylika fall kan således

Dagavlönning, tjänstgöringspengar		Summa kronor.	Inkvarterings- och servisbidrag beräknade efter tariffen för annan ort än Stockholm och Göteborg, så framt icke beställning uteslutande finnes å sistnämnda orter. Kronor.	Bränsle och lyse. Kronor.	Summa av kol. 1, 2, 4 och 5. Kronor.	Summa pensionsavgifter. Kronor.	Summa behållen kontant inkomst. Kronor.
å kronor per dag.	i 365 dagar. Summa kronor.						
2	730	1,830	180	100	2,110	78 50	2,031 50
2	730	2,030	180	100	2,310	87 10	2,222 90
2	730	2,230	180	100	2,510	100 50	2,409 50
2	730	1,780	180	100	2,060	76 75	1,983 25
2	730	1,930	180	100	2,210	82 —	2,128 —
2	730	1,510	180	100	1,790	58 50	1,731 50
2	730	1,330	180	100	1,610	45 —	1,565 —
2	730	1,430	180	100	1,710	52 50	1,657 50
2	730	1,530	180	100	1,810	60 —	1,750 —
2	730	1,630	180	100	1,910	67 50	1,842 50
—	50	182 50	180	80 95	1,343 45	67 50	1,275 95

njutas in natura eller då beställningsinnehavare på grund av anställning eller placering i Stockholm eller Göteborg den behållna kontanta inkomsten något under- eller överstiga de i kol. 8 upptagna belopp.

I.

Bil. C.

Befattningar, som taga innehavarens hela arbetstid i anspråk, och för vilka av Kungl. Maj:t och riksdagen bestämd avlöning utgöres av arvode eller av arvode jämte andra naturaförmåner än kost.

	Antal.	Årsarvode.	Summa.
Rullföringsbefälhavare i Stockholm	1	2,190	2,190
» i landsorten	73	1,825	133,225
Officerare vid Stockholms stads rullföringsområde	3	1,825	5,475
Rullföringsbiträden i Stockholm	6	1,277 50	7,665
» i landsorten	85	1,095	93,075
Rullföringsbefälhavare på Gottland	4	1,460	¹⁾ 5,840
Rullföringsbiträden » »	4	730	2,920
Kommandanterna i Stockholm och å Karlsborg	2	3,000	6,000
Bibliotekarie vid generalstaben	1	1,500	1,500
Aktuarier » »	3	1,500	4,500
Garnisonspastorer å Karlsborg och i Boden	2	²⁾ 3,000	6,000
Underläkare vid garnisonssjukhuset i Stockholm, förutom fri bostad	2	³⁾ 3,000	6,000
Amanuens » » » » » »	1	³⁾ 2,000	2,000
Apotekare » » » »	1	3,500	3,500
Sjukhusväbel vid garnisonssjukhuset i Boden, tillika sysslo- och uppördsman, förutom fri bostad	1	1,000	1,000
Sjukhusväbel å Karlsborg, förutom fri bostad, högst	1	1,500	1,500
Fodermarsk vid ridskolan med inberäkning av två ålderstillägg å 150 kronor, förutom fri bostad och bränsle samt planteringsland	1	1,400	1,400
Maskinister vid krigshögskolan, artilleri- och ingenjörhögskolan samt garnisonssjukhuset i Stockholm och i Boden, de båda sistnämnda förutom fri bostad och lyse	4	1,200	4,800
Maskinistbiträde vid garnisonssjukhuset i Stockholm	1	660	660
Eldarebiträde vid garnisonssjukhuset i Boden ..	1	630	630
Tvätttiga vid garnisonssjukhuset i Stockholm	1	720	720
Gårdsdräng vid garnisonssjukhuset för vedbärning och renhållning, förutom fri bostad med bränsle och lyse	2	800	1,600
Portvakt vid garnisonssjukhuset i Stockholm förutom fri bostad med bränsle och lyse	1	400	400
Vaktmästare vid kommandantskapet i Stockholm	1	900	900
Summa	—	—	293,500

¹⁾ Beloppen äro visserligen icke av riksdagen till siffran bestämda, men då riksdagen fastställt årskostnad för rullföringsväsendet på Gottland, hava de arvoden, som därav anvisats av Kungl. Maj:t, ansetts böra här upptagas.

²⁾ Därav skall garnisonspastorn å Karlsborg anses hava 2,000 kronor i lön och 1,000 kronor i arvode.

³⁾ I anledning av riksdagens skrivelse angående Kungl. Maj:ts proposition till 1915 års riksdag.

Bil. D.

II.

Befattningar, för vilka av Kungl. Maj:t och riksdagen bestämd avlöning utgöres av arvode jämte naturaförmåner, innefattande, bland annat, även kost.

	Antal.	Årsarvode.	Summa.
Operationssalssköterska vid garnisonssjukhuset i Stockholm med inberäknat två ålderstillägg à 200 kronor förutom fri bostad med möbler, bränsle och lyse samt kost och tvätt.....	1	1,000	1,000
Operations- och sjuksköterska vid garnisonssjukhuset å Karlsborg med inberäknat två ålderstillägg à 100 kronor förutom d:o	1	700	700
Översjuksköterskor vid garnisonssjukhuset i Stockholm med inberäknat två ålderstillägg à 200 kronor förutom d:o	3	900	2,700
Operations- och sjuksköterska vid garnisonssjukhuset i Boden med inberäknat två ålderstillägg à 100 kronor förutom d:o	1	800	800
Sjuksköterska vid garnisonssjukhuset i Boden med inberäknat två ålderstillägg à 100 kronor, förutom d:o.....	1	700	700
Undersjuksköterskor vid garnisonssjukhuset i Stockholm, kokerska eller föreståndarinna för köket vid garnisonssjukhuset å Karlsborg samt sjuksköterskebiträde vid garnisonssjukhuset i Boden, förutom d:o	6	300	1,800
Föreståndarinna för tvätt och lagning vid garnisonssjukhuset i Stockholm, förutom d:o.....	1	650	650
Köksföreståndarinna vid garnisonssjukhuset i Stockholm samt kokerska vid garnisonssjukhuset i Boden, förutom d:o	2	400	800
Sjukhuspigor och tvättpigor vid garnisonssjukhuset i Stockholm samt tvätterska för utförande av tvätt och lagning vid garnisonssjukhuset i Boden, förutom d:o	6	350	2,100
Tre kökspigor vid garnisonssjukhuset i Stockholm, en piga vid garnisonssjukhuset å Karlsborg samt en vid garnisonssjukhuset i Boden, förutom d:o	5	250	1,250
Gårdskarll, tillika portvakt, vid garnisonssjukhuset i Boden, förutom d:o	1	650	650
Summa	—	—	13,150

III.

Befattningar, för vilka arvoden äro av Kungl. Maj:t och riksdagen bestämda, men som icke taga innehavarens hela arbetstid i anspråk.

	Antal.	Årsarvode.	Summa.
Landstomsområdesbefallhavare	157	480—780	91,740
Landstomsförrådsförvaltare	108	240—540	38,820
Regementspastorer och slottspastor vid krigsskolan.....	51	1,000	51,000
Artilleri- och ingenjörhögskolan:			
Lärare i matematik	1	3,500	3,500
» i fysik	1	2,200	2,200
» i kemi	1	2,100	2,100
Lärare vid ridskolan i veterinärlära och hovbeslag med skyldighet tillika att ombesörja sjukvården för samtliga de vid skolan befintliga hästar	1	600	600
Läkare vid ridskolan	1	300	300
Veterinär vid krigsskolan	1	300	300
Garnisonssjukhuset i Stockholm:			
Föreståndare för öronpolikliniken	1	1,500	1,500
» » tandpolikliniken	1	1,500	1,500
» » röntgeninstitutet	1	1,500	1,500
» » poliklinik för veneriska sjukdomar	1	1,500	1,500
Sjukhuspredikant.....	1	500	500
Juridiskt biträde	1	300	300
Redogörare vid remonteringsstyrelsen	1	1,500	1,500
Redogörare för medels- och persedeluppbörden vid artilleri- och ingenjörhögskolan	1	900	900
Räkenskapsförare vid ridskolan	1	800	800
Förvaltare vid rullföringsområden på Gottland	4	360	1,440
Summa	—	—	202,000

Bil. F.

Avlönings- och pensionsförmåner till vissa tjänsteinnehavare.

	Avlöning.	Avlöning med ålders- tillägg.	Pension.
Regements- och kompaniofficerare.			
Överstelöjtnant.....	6,925	—	3,600
Major.....	6,425	—	3,200
Kapten av 1. klassen.....	5,260	—	2,720
" " 2. ".....	4,260	—	1,920
Löjtnant » 1. ".....	2,895	—	1,200
" " 2. ".....	2,415	—	1,000
Landstatstjänstemän.			
Landssekreterare.....	—	8,100	5,600
Länsnotarie.....	—	4,600	3,200
Landskanslist.....	—	2,900	2,100
Kronofogde.....	—	*) 5,400	3,500
Häradsskrivare.....	—	*) 4,000	2,500
Kronolänsman.....	—	*) 3,000	1,200
Elementarlärare.			
Rektor.....	—	6,500 jämfte fri bostad	5,000
Lektor.....	—	6,000	4,000
Adjunkt.....	—	5,000	3,400

*) Beloppet utgör avlöning till *Aertalet* löntagare inom tjänsteklassen.

Bilaga G.

Beräkning

av kostnaderna för beredande av löneförbättring åt arméns personal.

L ö n e k l a s s .	Antal.	Löne-	Summa.
		förbättring.	
		Kronor.	Kronor.
Generalsperson	13	895	11,635
Överste	53	795	42,135
Överstelöjtnant	73	910	66,430
Major	193	750	144,750
Kapten av 1. klass	528	1,130	596,640
" " 2. " 	362	1,050	380,100
Löjtnant av 1. klass	582	1,085	631,470
" " 2. " 	485	605	293,425
Underlöjtnant (fänrik)	454	240	108,960
Bataljonsläkare vid fältläkarkåren	41	300	13,200
Fanjunkare	794	652 50	518,085
Sergeant av 1. klass	1,012	440	445,280
" " 2. " 	859	380	326,420
Summa kronor	—	—	3,578,530

Bilaga H.

	Antal.	Årsarvode.	Löneförbättring.	Summa löneförbättring.
			å 1 kr. pr dag	
Rullföringsbefälhavare i Stockholm.....	1	2,190	365: —	365
d:o i landsorten	73	1,825	365: —	26,645
Officerare vid Stockholms stads rullföringsområde	3	1,825	365: —	1,095
			å 50 öre pr dag	
Rullföringsbiträden i Stockholm	6	1,277	50 182: 50	1,095
d:o i landsorten	85	1,095	182: 50	15,512 50
			å 1 kr. pr dag	
Rullföringsbefälhavare på Gottland	4	1,460	365: —	1,460
			å 50 öre pr dag	
Rullföringsbiträden " "	4	730	182: 50	730
			med 20 % förhöjning	
Kommandanterna i Stockholm och å Karlsborg	2	3,000	600: —	1,200
Bibliotekarie vid generalstaben	1	1,500	300: —	300
Aktuarier vid d:o	3	1,500	300: —	900
Garnisonspastorer å Karlsborg och i Boden ...	2	3,000	600: —	1,200
Underläkare vid garnisonssjukhuset i Stockholm, förutom fri bostad	2	3,000	600: —	1,200
Amanuens vid d:o, förutom d:o	1	2,000	400: —	400
Apotekare vid d:o	1	3,500	700: —	700
Sjukhusväbel vid garnisonssjukhuset i Boden, tillika sysslo- och uppbördsman, förutom fri bostad	1	1,000	200: —	200
D:o å Karlsborg, förutom fri bostad högst.....	1	1,500	300: —	300
Transport		—	—	53,302 50

	Antal.	Årsarvode.	Löneförbättring.	Summa löneförbättring.	
Transport		—	—	53,302	50
			med 20 % förhöjning		
Fodermarsk vid ridskolan med inberäkning av två ålderstillägg å 150 kronor, förutom fri bostad och bränsle samt planteringsland ...	1	1,400	280: —	280	
Maskinister vid krigshögskolan, artilleri- och ingenjörhögskolan samt garnisonssjukhuset i Stockholm och i Boden, de båda sistnämnda förutom fri bostad och lyse	4	1,200	240: —	960	
Maskinistbiträde vid garnisonssjukhuset i Stockholm	1	660	132: —	132	
Eldarebiträde vid garnisonssjukhuset i Boden	1	630	126: —	126	
Tvättpiga vid garnisonssjukhuset i Stockholm	1	720	144: —	144	
Gårdsdräng vid dito, för vedbärning och renhållning, förutom fri bostad med bränsle och lyse	2	800	160: —	320	
Portvakt vid garnisonssjukhuset i Stockholm, förutom fri bostad med bränsle och lyse ..	1	400	80: —	80	
Vaktmästare vid kommandantskapet i Stockholm	1	900	180: —	180	
Summa kronor		—	—	55,524	50